

121759 - İndirim Kartlarının Hükümü

Soru

Belirli bir ücret karşılığında indirim kartı satın alıp lokanta ve alışveriş mağazalarında %5 - %25 oranında indirimlerden faydalanmak caiz mi?

Detaylı cevap

Reklam, pazarlama ve turizm şirketleri veya bir takım alışveriş merkezleri tarafından düzenlenen indirim kartları; belirli alışverişlerde sağladıkları indirim konusu ikiye ayrılır:

Birincisi: Yıllık üyelik yöntemiyle bir ücret karşılığında düzenlenen kartlar.

İkincisi: Ücretsiz kartlar. Bu kartlar müşterilere belirli alışveriş merkezlerden alışveriş yapması için teşvik olarak verilir. Bazen belirli bir alışveriş sınırına gelen kişilere verilir.

Bir ücret karşılığında verilen indirim kartlarla işlem yapmak haramdır. Çünkü bu kartlar, bir takım şer'i yasaklar barındırmaktadır:

1-Belirsizlik ve aldanma. Çünkü müşteri, indirim amacıyla kart için belirli bir ücret öder fakat bu indirimin oranı ve tutarı bilinmediği gibi kartı hiç kullanmayabilir. Kullandığında bile ödediğinden daha az veya daha fazla indirim elde edebilir. Oysa Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem aldanma alışverişini yasaklamıştır. (Muslim 1513) aldanma alışveriş, belirsizlik içeren her türlü alışveriştir.

2-Bu işlemde risk mevcuttur. Müşteri kartı elde etmek için bir miktar parayı riske atar. Daha sonra ödediğinden daha fazla para kazanabilir veya kaybedebilir. Şayet kazandığı indirim ödediği tutardan daha fazlaysa kumar olur. Bu da şu ayet gereği haramdır: "Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz." (Maide/90)

3- Bu kartlarla insanlar aldatılır ve paraları bir şekilde harcanır. Zira iddia edilen birçok indirim varsayım olup gerçek değildir.

İlgili alışveriş merkezleri fiyatları yükseltip daha sonra kart sahiplerine indirim yaptırdığını gösterir oysa yükselttiği tutardan indirerek normal fiyata satmış olurlar.

4-Söz konusu kartlar çoğu kez tartışma ve çekişmelere neden olur. Çünkü indirim kartı düzenleyen kurum şirketleri ve kurumları indirim yapmalarını mecbur edemez. Bunun sonucunda tartışmalara ve çekişmeler neden olur.

İhtilaf ve çekişmeye neden olan şeylerin yasaklaması vaciptir. Yüce Allah şöyle dedi: “Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?” (Maide/91)

5-Bu tür kartlar, indirim programına katılmayan esnaflara zarar verir. Nitekim bu kartların kullanımı, işyerleri arasında nefret ve düşmanlık duyguları oluşur. Zira indirim programına katılan iş yerlerinin malları satılır diğer işyerlerinin malları satılmaz. (Daimi Fetva Kurulu 14/10)

6-Katılımcının kart için ödediği tutar, gerçek bir karşılık değildir. Çünkü müşteri, kart olmaksızın indirim talep etse, kartlının alacağı indirim kadar veya yakın bir tutar kadar indirim alabilir. Bu da batıl yöntemle insanların mallarını yemektir. (Ey İnsanlar! Mallarınızı aranızda batıl/haksız yere yemeyin)

Bununla birlikte İslam Alemi Birliği Fıkıh Komitesi 18. Oturumda bu tür kartların kullanımı haram olduğunu söylediler. Sabit bir ücret veya yıllık aidat karşılığında indirim kartların düzenlenmesi, satın alınması caiz değildir. Çünkü bu hususta belirsizlik ve aldanma mevcuttur.

Aynı şekilde Daimi Fetva Kurulu alimleri İbn Baz ve İbn Useymin bu indirim kartlarıyla işlem yapmanın haram olduğuna fetva vermişlerdir. (Daimi Fetva Kurulu 6/14, Fetava İbn Baz 19/58)

Ücretsiz verilen kartların kullanımında ise hiçbir sakınca yoktur. Çünkü ücretsiz verilen kartlar bağışlama muamelesi olarak görülür. Bağış hususunda oluşan belirsizlik veya aldanma affedilir.

Sonuç olarak ücretsiz indirim kartı alan kimse, istifade etmezse bile bir şey kaybetmez.

Daha detaylı bilgi için Şeyh Bekr Ebu Zeyd'in " Bitaka el tahfid Hakiketuhu ve Ehkamuhe el Şer'iyye" adlı eseri ve Dr. Halid el Muslih'in " El Hevafi el Ticariye el tesvikiye ve Ehkamuhe fi el Fıkh el İslami" adlı eserine bakınız.

En iyisini Allah bilir.